

SINIFDA Kİ İKİ BİYO-KAHRAMAN!

İşitme Cihazı ve Koklear İmplant Kullanan Öğrenciler İçin İlkokul Sınıf Öğretmeni Altın Rehberi

Sınıfınızda kulak arkası işitme cihazı veya koklear implant (biyonik kulak) kullanan bir öğrencimizin bulunması, ilk bakışta yalnızca o çocuğumuza yönelik ekstra bir çaba harcamanız gerekeceği hissini uyandırabilir. Oysa bu rehberde yer alan basit akustik düzenlemeler, fiziksel önlemler ve öğretim yöntemleri, yalnızca öğrencimizin değil, sınıftaki tüm çocukların öğrenme kalitesini yükseltecek ve öğretmen olarak mesleki yaşamınızı doğrudan kolaylaştıracak altın anahtarlardır.

Sınıf içi gürültü seviyesini düşürmek, sesinizi duyurmak için bağırma ihtiyacınızı ortadan kaldırır. Bu sayede ses kısıklığı, farenjit, larenjit ve ses teli nodülü gibi meslek hastalıkları riski en aza iner, ses sağlığınız doğrudan koruma altına alınır.

Derslerin yalnızca soyut sözel anlatımlarla sınırlı kalmayıp görseller, maketler ve somut materyallerle zenginleştirilmesi; işitme kayıplı öğrencimizin kavramları zihninde kolayca somutlaştırmasını sağlarken, tüm sınıfın konuyu daha keyifli, anlaşılır ve kalıcı biçimde kavramasına yardımcı olur. Somut materyallerle güçlendirilen bu kapsayıcı ortam, sınıfınızın genel akademik başarısını ve öğrenme motivasyonunu üst seviyeye taşıyacaktır.

Okula Gelene Kadar Verilen Olağanüstü Emek

Sınıfınızın kapısından içeri giren o minik çocuk, şu anki okul sırasına ulaşmaya kadar ailesiyle birlikte büyük bir mücadele verdi.

Doğumdan hemen sonra işitme tarama testini geçemediği ilk aylardan itibaren sayısız işitme testi, MR ve tomografi çekimleri, işitme cihazı denemeleri, ardından gelen koklear implant (biyonik kulak) ameliyatı ve yıllar süren odyolojik takip ile konuşma terapilerinden geçerek bugünlere ulaştı. Arka planda doktorundan odyoloğuna, işitme engelliler öğretmeninden odyoloji teknikerine kadar pek çok uzman bu uzun yolculukta ona ve ailesine destek oldu. Şimdi bu çocuk artık sizin sınıfınızda, sizlere emanet.

Yeni öğrenciniz eğitim hayatına aslında çok erken, (eğer aile süreci yakın takip ettiyse) henüz 1 yaşını doldurmadan özel eğitim öğretmeniyle başladı. Yıllardır ayda 8 saat bireysel, 4 saat de grup eğitimi alarak dinleme ve konuşma becerileri, soyut-somut kavramlar, dikkat ve odaklanma gibi pek çok alanda yoğun bir eğitimden geçti.

Bu öğrencimizin sınıftaki eğitimi, sizler için göz korkutucu veya olağanüstü bir performans gerektiren bir süreç kesinlikle değildir. Sadece paylaştığımız bu rehberdeki birkaç pratik sınıf içi düzenlemeye ve iletişim kuralına dikkat etmeniz, onun potansiyelini ortaya çıkarması için fazlasıyla yeterli olacaktır.

Bu yolculukta kendinizi asla yalnız hissetmeyin; ihtiyaç duyduğunuz her an başta öğrencimizin ailesi olmak üzere, devam ettiği Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ndeki öğretmeni ve derneğimizle her zaman kolaylıkla iletişime geçebilirsiniz.

Bizler, işitme engelli çocukların ebeveynleri olarak evladımızın cihazına baktığımızda dünyanın en değerli mücevherini, en özel parçasını görüyoruz. Çünkü bu teknoloji sayesinde sessizliği aşır yol aldık; siz değerli öğretmenlerimizin şefkati ve desteğiyle de daha nice yollar aşacağız.

Kısacası Sevgili Öğretmenim, sınıfınızda aslında yan yana duran iki süper kahraman var: Biri büyük emekler ve azimle sınıfınıza ulaşan minik öğrenciniz, diğeri ise onu seslerle buluşturan yüksek teknolojlili cihazı.

Biyo-Kahramanımızın Teknolojisini Tanıyalım: İşitme Cihazı ve Koklear İmplant Nedir?

Öğrencimizin kulağındaki donanım karmaşık görünse de temelde sesi algılamasını sağlayan iki farklı teknolojiden biridir:

- **İşitme Cihazı:** Kulak arkasına takılan bu cihazlar, ortamdaki sesleri toplayıp yükselterek mevcut doğal işitme kalıntısına ileten güçlü birer ses yükselticidir (akustik amplifikatör).

- **Koklear İmplant (Biyonik Kulak):** Kulak arkasındaki dış işlemci ile kafa derisinin altına cerrahi operasyonla yerleştirilen bir iç parçadan oluşur. Bu teknoloji, hasarlı iç kulak hücrelerini atlayarak ses dalgalarını doğrudan elektriksel sinyallere çevirir ve işitme sinirine iletir. Başın üzerindeki yuvarlak parça (bobin/aktarıcı) mıknatıs yardımıyla iç parçaya tutunur. Kablolu ve kablosuz türleri vardır.

Kablolu Cihaz	Kablosuz Cihaz	İç Parça

Aile İletişimi: Cihaz ve FM Sistemi Hakkında Bilgi Edinme

Öğrencimizin okula başladığı ilk günlerde aileyle kurulacak açık, samimi ve planlı bir iletişim, tüm eğitim yılının konforunu belirler. Cihazların teknik detayları konusunda endişelenmenize hiç gerek yoktur; ilk hafta velimizi okula davet ederek bu teknolojinin pratik kullanımı hakkında bilgi almanız süreci son derece kolaylaştıracaktır.

Aileyle İlk Görüşmede Netleştirilecek Pratik Konular:

- **Cihazın Temel İşleyişi ve Piller:** Öğrencimizin kullandığı cihazın türü nedir? Pili gün içinde ne kadar dayanır ve yedek piller sınıfın neresinde güvenle saklanacak?
- **Pil Uyarısı ve Parçaların Takılması:** Pil bittiğinde veya cihaz kapandığında nasıl bir ışık ya da ses sinyali verir? Cihaz kulaktan veya baştan düşerse parçalar yerine nasıl yerleştirilir?
- **Ötme (İşitme Cihazlarında Feedback / Islık) Sesi:** İşitme Cihazdan bazen ince bir ısıklık sesi duyulabilir. Bu durum çoğunlukla kulak kalıbının gevşemesinden veya cihazın tam oturup oturmadığından kaynaklanır; nazikçe yerine oturtulduğunda ses kesilir.
- **FM / Yaka Mikrofonu Sistemi:** Öğrencinin, sesinizi sınıf gürültüsüne takılmadan doğrudan cihazına aktaran bir telsiz yaka mikrofonu var mıdır? Varsa yaka mikrofonu boyna nasıl takılır, gün sonunda nerede şarj edilir ve muhafaza edilir?
- **Daha İyi Duyan Kulak Yönü:** Çocuğumuz tek taraflı mı yoksa çift taraflı mı cihaz kullanıyor? Hangi kulağı daha aktif duyuyor? *(Sınıf içi oturma planında iyi duyan kulağın öğretmene dönük olması takip kolaylığı sağlar).*

Öğretmen, aile ve çocuğun devam ettiği Özel Eğitim Merkezi arasında düzenli bilgi akışı sağlamak için küçük bir **İletişim Notları** tutulması önerilir. Bu defter aracılığıyla; sınıfta işlenen yeni konular, çocuğun desteklenmesi gereken konular, sınıfa uyumu sorunları ve bu konuda yapılabilecek çalışma önerileri, çocuğun sınıftaki dinleme performansı ya da cihazla ilgili yaşanan küçük durumlar (pil bitmesi, ıslanma, baş ağrısı vb.) kısa notlarla paylaşılarak eşgüdüm sağlanır.

Sınıf Akustiği ve Fiziksel Düzenlemeler

İşitme cihazları ve koklear implantlar, ortamdaki tüm sesleri doğrusal olarak yükselttiği için arka plan gürültüsü öğrencimizin konuşma seslerini ayırt etmesini engeller. Basit ama son derece etkili şu akustik önlemlerle sınıfınızı ideal bir öğrenme alanına dönüştürebilirsiniz:

- **Yankı ve Eko Kontrolü:** Sınıf pencerelerine asılacak kalın kumaş perdeler, duvarlara asılan mantar panolar ve sınıf zemininin yumuşak malzemelerle desteklenmesi ses dalgalarını emerek sınıf içindeki yankılanmayı (eko) önler.
- **Sandalye Ayaklarına Keçe:** Sıra ve sandalye ayaklarının altına ses emici keçeler, plastik koruyucular veya ortadan kesilmiş tenis toplarının takılması, sınıftaki sürtünme gürültüsünü %90 oranında azaltır. Bu sessizlik tüm çocukların derse odaklanmasını kolaylaştırır.
- **Kapı ve Pencerelerin Kapatılması:** Ders esnasında koridor gürültüsünün sınıfa girmesini engellemek için sınıf kapısının kapalı tutulması standart bir kural haline getirilmelidir.
- **Gürültü Kaynaklarının Kapatılması:** Klima, havalandırma, projeksiyon cihazı ve akıllı tahta gibi vızıltı üreten teknolojik aletler kullanılmadığı anlarda mutlaka kapalı tutulmalıdır.

- **Gürültü Yönetim Aracı (Bouncy Balls):** Akıllı tahta üzerinden ücretsiz erişilebilen bouncyballs.org web (Zıplayan Toplar)sitesini açarak sınıftaki ses seviyesini çocuklara görsel olarak zıplayan toplarla gösterebilir, gürültü yönetimini eğlenceli bir oyuna dönüştürebilirsiniz. Sınıfta ses arttıkça ekrandaki toplar yukarı doğru zıplayarak gürültü uyarısı verir; öğretmen olarak topların aşağıda, yani sınıfın sakin kalmasını sağlayarak çocuklardan sessizlik isteyebilirsiniz.

“Bouncy Balls” Uygulamasının Sayfa Görüntüsü

Ders Anlatımında Doğru İletişim ve Görsel / Somut Materyal Kullanımı

İşitme yetersizliği olan öğrencilerin soyut kavramları sadece işiterek ve sözel anlatımla kavramaları oldukça güçtür. Bu nedenle öğretim sürecini zenginleştirmek için en etkili yöntem öğretimi görselleştirmek ve somutlaştırmaktır. Bu yaklaşım, sadece işitme engelli çocuğun değil, sınıftaki tüm somut dönem çocuklarının öğrenme kalitesini zirveye çıkaracaktır:

- **Gerçek ve Somut Materyaller:** Derslerde sadece sözel anlatımla kalmayıp şemalar, resimler, grafikler, oyuncaklar, pratik günlük nesneler, maketler ve deney setleri gibi somut malzemeler kullanılmalıdır. Öğrencinin görerek, dokunarak ve yaşayarak öğrenmesi sağlanmalıdır.

- **Panoların Aktif Kullanımı:** İşlenen üniteye göre sınıf panoları, kavram haritaları ve grafikler sık sık güncellenmeli; öğrenilen yeni kelimeler resimlerle eşleştirilerek 'sözcük duvarında' sergilenmelidir.
- **Yüz Yüze İletişim:** Konuşurken yüzünüz daima sınıfa dönük olmalı, yüzünüzün aydınlıkta kalmasına özen gösterilmeli ve dudak hareketleriniz doğal (abartısız ve bağırmadan) olmalıdır. Tahtaya yazı yazarken konuşmak, sesinizi tahtaya üfleme anlamına geleceğinden çocuk sesinizi kesinlikle duymayacaktır.
- **Konuşma Süresi Tanıma:** İşitme implantı kullanan bir çocuğun duyduğu sesi zihninde anlamlandırması ve kelimelere dökmesi ek bir süre gerektirir. Soru sorduktan sonra öğrencimize düşünmesi ve yanıtlaması için en az 10-15 saniye süre tanıyın.
- **Hata Düzeltme Yerine Model Olma:** Öğrenci bir kelimeyi yanlış telaffuz ettiğinde onu 'Yanlış söyledin' diyerek bölmeyin ya da düzeltmeyin. Doğru kelimeyi siz cümle içinde kullanarak ona doğru dil modeli olun (örneğin: çocuk 'Ali su verdi' dediğinde, 'Evet, Ali sana su verdi' diyerek doğrusunu duymasını sağlayın).

Sosyal Uyum, Akran İlişkileri ve Yasal Haklar

Çocuğumuzun akademik gelişimi kadar sınıfta mutlu olması, dışlanmaması ve akran zorbalığına maruz kalmaması da kritik bir öneme sahiptir. Sosyal kabulü artırmak için şu adımları atabilirsiniz:

Unutmayın: Bilinmezlik zorbalığı doğurur, bilgi ise dostlukları yeşertir.

- **Süper Kahraman Kulaklığı Tanıtımı:** Okulun ilk haftasında, velinin onayını alarak işitme cihazını sınıftaki çocuklara tanıtın: Cihazı tanıtmadan önce öğrencinizden de izin isteyerek cihazı elinize alın ve güvenli bir şekilde diğer çocuklarında incelemesine olanak sağlamanız ve 'Ahmet'in, bizim seslerimizi daha net duymasını sağlayan süper kahraman kulaklıkları var!' şeklinde bir anlatım bilinmezliğin yaratacağı zorbalığı önler, dostluğu yeşertir.
- **Kapsayıcı Oturma Düzeni (U / Yarım Daire):** Sınıf mevcudu, fiziki şartlar ve öğretmenimizin sınıf yönetimi tercihi uygunsa, öğrencilerin hem öğretmeni hem de birbirlerinin yüzünü rahatça görebileceği "U düzeni" veya "yarım daire" oturma planı tercih edilmelidir. Bu düzen, işitme kayıplı öğrencimizin konuşan arkadaşlarını ve öğretmenini dudak okuyarak takip etmesini kolaylaştırır; sınıftaki tüm çocukların akran iletişimini ve derse aktif katılımını en üst düzeye çıkarır.
- **Yol Arkadaşı / Akran Desteği (Buddy Sistemi):** Öğrenci sınıfla tanıştırdıktan sonra, sınıf içinden iletişimi kuvvetli ve istekli bir arkadaşı "yol arkadaşı" olarak belirlenebilir. Bu akran dostu; ders içi yönergeleri ve etkinlik sayfalarını kaçırdığında ona rehberlik eder, grup çalışmalarında destek olur ve teneffüslerde birlikte vakit geçirerek çocuğumuzun sosyal uyumunu hızlandırır. Bu sistem, hem işitme kayıplı öğrencimizin kendini güvende hissetmesini sağlar hem de destek olan akranında empati ve yardımlaşma bilincini pekiştirir.

- **Yasal Hakların Hayata Geçirilmesi: BEP ve Destek Eğitim Odası Desteğini Başlatın**

Öğrencimizin sınıf içi akademik başarısını ve uyumunu desteklemek adına, okul idaresi ve rehberlik servisiyle iş birliği yaparak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı'nın (BEP) hazırlanmasını ve Destek Eğitim Odası hizmetinden aktif olarak yararlanmasını sağlayın.

- **BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) Nedir?** MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği gereğince, kaynaştırma/bütünleştirme kararı olan öğrencimiz için okul BEP Geliştirme Birimi tarafından seviyesine uygun hedefler belirlenir. Öğrencinin sınav ve ders değerlendirmeleri standart müfredata göre değil, bu BEP hedeflerine göre yapılır.
- **Destek Eğitim Odası Nedir ve Yasal Dayanağı Nedir?** MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (Madde 28) uyarınca, bünyesinde kaynaştırma öğrencisi bulunan her okulda Destek Eğitim Odası açılması zorunludur. Okul idaresi, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü onayıyla bu süreci resmîleştirir.
- **Ders Saati ve Öğretmen Görevlendirmesi:** Öğrencimiz, haftalık toplam ders saatinin en fazla %40'ına kadar (ilkokulda haftada azami 12 saat) ihtiyaç duyduğu derslerden (Türkçe, Matematik vb.) birebir destek alabilir. Bu dersleri sınıf öğretmeni veya uygun branş öğretmenleri ders saatleri dışında, ek ders ücreti (%25 artırımlı olarak) karşılığında verebilir.
- **Uygulama Adımı:** Okul rehberlik servisiyle iletişime geçip RAM raporundaki yönlendirmelere göre BEP planını tamamlayarak Destek Eğitim Odası çalışmalarını dönem başında gecikmeden hayata geçirebilirsiniz.

Sessizliğe ses, geleceğe umut olmak için öğretmenlerimizin her zaman yanındayız!

Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği
www.biyonikder.org.tr | @biyonikder

